

SPOREN NAAR ANTWERPEN-ZUID

**STUDIE OVER HET VROEGERE STATION
ANTWERPEN-ZUID, DE VERDWENEN
EN DE NIET-GEREALISEERDE
SPOORLIJNEN TEN ZUIDEN VAN
ANTWERPEN**

Paul Jacops & Jef Van Olmen

**DE SPOORWEGEN TEN ZUIDEN VAN ANTWERPEN,
ZOALS AFGEBEELD OP DE HYPSSOSKAART VAN 1913**

*Research: JVO
Redactie: JVO*

De 'Hypsoskaart' is een reusachtige aquarel op papier 131 cm hoog en 902,5 cm breed. De kaart werd gerealiseerd door de Etablissements Hypsométriques om tentoongesteld te worden op de Wereldtentoonstelling van Gent in 1913.

Het schilderij toont een luchtgezicht op de stad Antwerpen, de haven, de Scheldekaaien, de stations en de spoorwegemplacements. Het behoort tot de verzameling van het Antwerpse MAS, het Museum Aan de Stroom.

De volledige rede van Antwerpen is op de kaart weergegeven, inclusief het zuidelijke gedeelte van het station Antwerpen-Zuid tot aan de petroleuminstallaties van Antwerpen-Kiel en de industrie op het grondgebied van Hoboken.

In dit hoofdstukje bespreken we dit deel van de kaart. De volledige kaart kan online bekeken worden op de website van het MAS: <https://search.mas.be/details/collect/28558>.

De rede van Antwerpen ten zuiden van de stad (rechter gedeelte van de Hypsoskaart). Links het reizigers-, goederen- en rangeerstation Antwerpen-Zuid, rechts het rangeerstation Antwerpen-Kiel, daarnaast de petroleuminstallaties en uiterst rechts de industrie op het grondgebied van Hoboken.

Het reizigersstation Antwerpen-Zuid met daarnaast de goederenkoer, de loods van het goederenstation, het locomotiefdepot en het rangeerstation. Op de voorgrond de Ledeganckkaai en de d'Herbouvillekaai (afdaken 13 tot 9), de Hobokensevest en de militaire fronten/kazernes 11-12 met de 'Ecole de Pyrotechnie', het Militair Arsenal, het Artilleriepark, de Militaire Bakkerij, de 'Caserne des Pontonniers et Artificiers' en het transportkorps. Rechts de vestinggracht met van onder naar boven de Sint-Michielspoort en de Sint-Bernardsepoort (beide hadden in 1913 geen functie meer omdat ze vervangen waren door de Boomsepoort), de Zuiderspoorwegpoort, de Boomsepoort, de spoorbrug en de wegbrug over de vestinggracht.

Studie over het vroegere station Antwerpen-Zuid, de verdwenen en de niet-gerealiseerde spoorlijnen ten zuiden van Antwerpen – Paul Jacops & Jef Van Olmen.

Op de voorgrond de d'Herbouvillekaai (afdaken 8 tot 6) en in het midden Antwerpen-Kiel met de Sint-Catharinakerk aan de Sint-Bernardsesteenweg.

Links in het midden de viaduct van het Kiel over de spoorlijn Antwerpen-Zuid – knooppunt Wilrijk – Waarloos – Mechelen/Muizen (de 'lijn van Waarloos'). Links van de viaduct leidt de weg naar de Boomsepoort en de spoorweg naar de Zuiderspoorwegpoort. Over de viaduct rijden in 1913 de buurtspoorwegtrams naar Rumst en de stadstrams van lijn 4 naar Hoboken.

Links naast de viaduct van het Kiel de splitsing van de spoorlijnen naar Mechelen/Muizen en naar Hoboken en Boom. Beide spoorlijnen zijn duidelijk op de kaart weergegeven. In de rechter bovenhoek is een deel te zien van het spoorwegknooppunt van Wilrijk met de ongelijkgrondse kruising van de fortenlijn met de lijn van Waarloos.

Studie over het vroegere station Antwerpen-Zuid, de verdwenen en de niet-gerealiseerde spoorlijnen ten zuiden van Antwerpen – Paul Jacops & Jef Van Olmen.

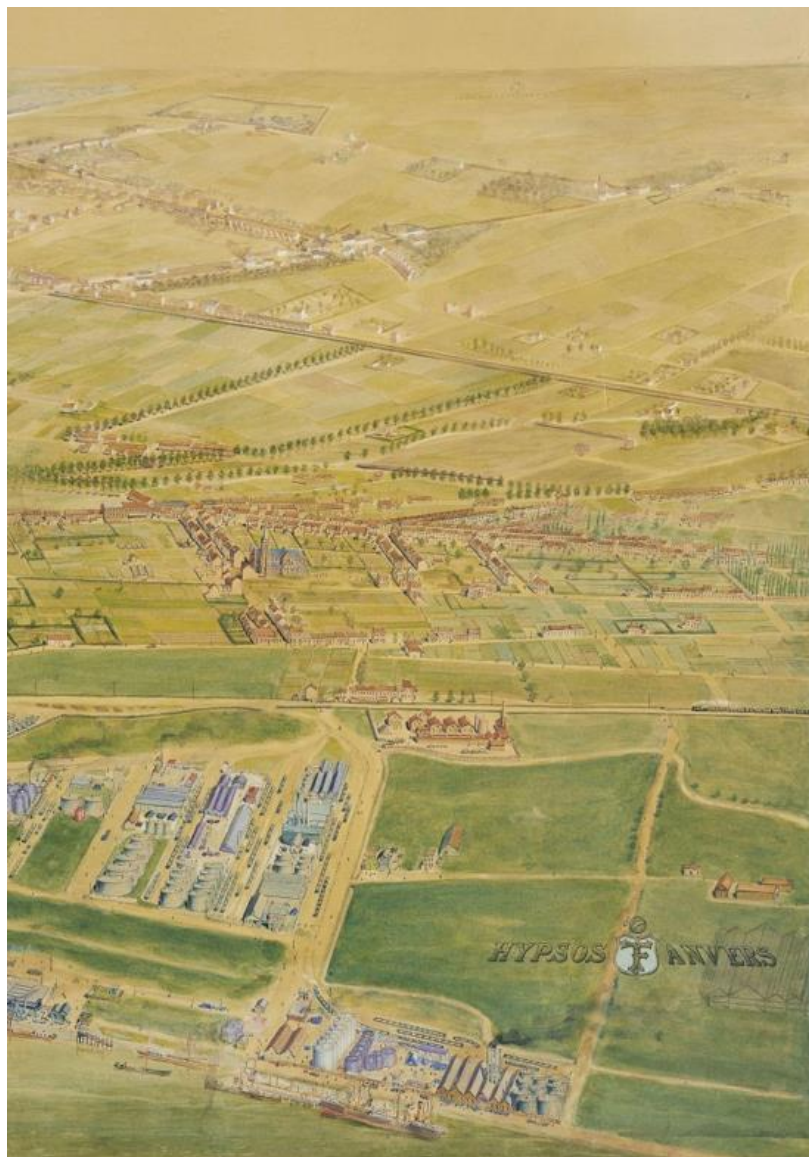

Op de voorgrond de d'Herbouvillekaai (afdaken 5 tot 1), het rangeerstation Antwerpen-Kiel en de petroleuminstallaties van het Kiel. Het rangeerstation en de petroleumrichtingen zijn aangesloten op de spoorlijn Antwerpen-Zuid – Hoboken – Boom.

Bovenaan, van links af: het spoorwegknooppunt van Wilrijk waar de lijn van Waarloos onder de fortlijn doorgaat, de fortlijn zelf en het centrum van Wilrijk. Bemerkt ook de Heistraat naar het centrum van Wilrijk en ten zuiden daarvan de Boomsesteenweg; beide wegen kruisen de fortlijn gelijkgronds.

Links bovenaan het bruggetje over de lijn van Waarloos aan het einde van de Laarstraat in Wilrijk. Over dit bruggetje rijden in 1913 de trams van lijn 5.

Het grote gebouw in het midden van de kaart is het rusthuis van de Zusters der Armen aan de Sint-Bernardsesteenweg.

Op de voorgrond de petroleuminstallaties van Antwerpen-Kiel en daarnaast, aan de Schelde, de industriebedrijven op het grondgebied van Hoboken.

Vooraan de spoorlijn Antwerpen-Zuid – Boom en het toenmalige station Hoboken, het huidige Hoboken-Polder. In het midden de gemeente Hoboken met de O.-L.-Vrouw Geboortekerk.

In het bovenste deel van de kaart zien we een liggende 'V': de bovenste lijn is de Boomsesteenweg en de onderste de fortenlijn op het grondgebied van Wilrijk.